

"לולא כוונתו" 813

אמור לנזע וכל כוונת כרי זס חטא . הטעם י"ל כי עיי סדין מזיל עשוק מיד עשוק
 ומזיל כוונת לגמרי מחמת ידו משא"כ בפסוק עדיין נשאר קצת מהגזל החת יד
 אחד מהם ועי"ל כי עיקר עמוד העולם הוא הכין וכן היה תחלת זריחות העולם כדכתיב
 זרחית זרח אלהים אך שאחר כך רחם שאין העולם יכול להתקיים שיתק מדת הרחמים אצל
 עיקר הנריאה היה כדן וזה שעושה פשרה סוצר שגם עיקר הנריאה היה הרחמים גמורים
 לכך סוף חטא ג"כ וסוצר שהקני"ה ימתול ג"כ על חטאיו במדת הרחמים וזה כוונת הכתוב
 בתהלים סימן י' וז"ל זרך נאך ה' רשע כגונס אפו כל ידרוש אין אלהים כל מזמותיו
 כלומר רשע כגונס אפו כל ידרוש שאמר אין אלהים כל מזמותיו שאמר שהכל הוא במדת
 הרחמים אף שאדם חטא הקני"ה מתול לו וזה דכתיב על מה נאך רשע אלהים אמר כלבו לא
 תדרוש ודלחיתך כה"ג בתגיגה דף ק"ז אל חלמיט זרע שאמר חטא והקני"ה מתול על כן
 אמר שהמזרך חת כוונת כרי זס מנאך והטעם :

(עין-עקב)

ובן משה היה אומר יקוב הדין את ההר, ע' שמו"ה
 פ"ל ד שלשה דברים נתן משה נפשו עליהם ונקראו על שמו ואלו
 הן ישראל והתורה והדינים כו' וביחוד לא יכל מרע"ה לבצוע
 שאם בכלל כל הנביאים אמרו לכל אדם מה שבחורין ומה שבסדקין
 ע' יומא ע"ה א הנה אב הנביאים ודאי שאין נסתר מלפני עיני רוחו
 הטהור וכשבאו בע"ד לפניו מיד ידע מי עשה עול ועם מי הצדק
 לכן לא היה מרע"ה רשאי לבצוע כדאמרו לק' אם אתה יודע היכן
 הדין נוטה אי אתה רשאי לבצוע רק יקוב הדין את ההר.

(מרי"ג-ה"ס)

ובסנהדרין ד"ו אי דמשה היה אומר יקוב הדין את ההר ולא עשה פשרה, ולא נודע מאין למדו חז"ל
 בפשיטות דכך היה מדחו של משה, [ואולי ע"פ המכילתא פ' בשלח וז"ל ג' דברים נתן
 משה נפשו עליהם, התורה וישראל והדינים ע"ש], וכו' הרי קיי"ל כרי"ק דאמר [סנהדרין ו' ב'] מצוה לנזע
 עד שיגמר הדין, וא"כ הא"ך היה משה נוהג בהיפך, אצל הענין מתבאר ע"פ לשון השאלמות הנוספת לפ'
 משפטים ז'ה"ל, גדול מכולם מי שמטיל שלום על ישראל שנאמר וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום,
 ומיירי שם הגאון בדיין שאינו זקי כ"כ בד"ח ואומר שם שילך וישאל לאמר ע"ש, וע"ז מסיק גדול מזה העלה
 מי שמטיל שלום היינו שעושה פשרות, ואמר יתרו שבוה שיעשה משה רבוי דיינים חתיה עוד חועלת שבוה
 יתרו פשרות, מה שלא היה כן לפני משה שהיה אומר יקוב הדין את ההר. והטעם בזה משום שמה היה
 מהיר משפט, ע"כ מיד כששמע טענות ותביעות הבע"ד היה יודע תמזית הפסק ולא היה מצוה שוב לעשות
 פשרה, דאע"ג דקיי"ל כרי"ק דר"ק משנגמר הדין אי אתה רשאי לפשר, וקיי"ל בח"מ סי"ב ס"ב כפרש"י
 דנגמר הדין היינו שכבר אמרו איש פלוני אתה וכאי איש פלוני אתה חייב, מכ"מ הא דאי דמזוה לנזע אינו
 אלא כל זמן שאינו יודע תמזית הפסק, ולא כהש"ך ח"מ שם סק"ד, ומש"ה היה משה אומר יקוב הדין את
 ההר, אצל כשיתרו דיינים שלא ידעו הדין כ"כ מהר בשמיעת הטענות ותביעות, הלא יעשו פשרות כמזוה,
 וא"כ כל העם הזה על מקומו יבא בשלום, בפשרה :

(הרוח - רבי) (מרי"ג-ה"ס)